

KADINA YÖNELİK ERKEK ŞİDDETİ DURMUYOR

Nuray ERGÜNEŞ*

Erkeklerin kadınlar üzerinde kurmuş olduğu tahakküm ve denetim biçiminden en iç acıtanı ve kabul edilemez olanı kuşkusuz şiddet. Kadının bedenine ve ruhuna yönelik en büyük tehdidi oluşturan şiddet tüm dünyada olduğu gibi Türkiye’de de her yıl katlanarak artıyor. Son yedi yılda kadına yönelik şiddette yüzde 1400 artmış durumda. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu raporuna göre 2002 ile 2011 yılının ilk altı yılı arasında resmi rakamlara göre 4 bin 410 kadın öldürüldü. Bu kadınların katilleri ise ya kocaları, ya babaları veya sevgilileri. 2011 yılının ilk altı ayında erkek cinayetine 130 kadın kurban gitti. 2010 yılının ilk yedi ayında cinsel dokunulmazlığa karşı işlenen suçlar kapsamında 478 kadın tecavüze uğrarken, 722 kadın taciz edildi. Aile içi şiddet kapsamında 6423 kadın şiddete maruz kalarak hastanelik oldu. Aynı yıl için 18 yaşından küçükken tacize uğrayanların oranı yüzde 82.5. Tanıdıkları bir erkeğin tecavüzüne uğrayanların oranı ise yüzde 91.3 düzeyine ulaşıyor.

Kadının Statüsünü Geliştirme Müdürlüğü tarafından 2010 yılında yürütülen araştırma kadına yönelik şiddetin boyutlarını ortaya koyuyor. Söz konusu araştırmanın sonuçları şöyle:

Evlenmiş veya birlikteliği olan kadınların yüzde 39’u yaşamlarının herhangi bir döneminde eşleri tarafından fiziksel şiddete maruz kalıyor ve şiddete uğrayanların yaklaşık yarısı ise (yüzde 46) vurma, tekmeleme, boğazını sıkma, bıçak ya da silah kullanma gibi ağır derecedeki şiddet biçimlerini yaşadıklarını belirtiyor. Gebelik döneminde her 10 kadından biri fiziksel şiddete maruz kalıyor.

On beş yaşından önce yaşanan fiziksel şiddetin yüzde 75’i kadınların kendi ailelerinden kişiler tarafından gerçekleştiriliyor. Kadınların, çocukluk ve gençlik dönemlerinde daha çok babaları, anneleri ve ağabeylerinden maruz kaldıkları fiziksel şiddet, daha sonraki yıllar erkek arkadaşları, nişanlıları, nadiren de tanı-

* Yard. Doç. Dr. / Maltepe Üniversitesi İİBF

madıkları kişiler tarafından ve evlilikle birlikte eşleri tarafından fiziksel ve/veya cinsel şiddet biçiminde devam ediyor.

Evlenmiş kadınların yüzde 15'i yaşamlarının herhangi bir döneminde cinsel şiddete maruz kaldığını belirtiyor. Yüzde 44'ü ise duygusal şiddet/istismara uğramış durumda. Kadınların günlük hayatlarının eşleri tarafından denetlenmesi ise evlenmiş her 10 kadından 7'si "eşinin her zaman nerede olduğunu bilmek istediğini" belirtiyor. Öte yandan şiddet kadınların yaş, eğitim, refah düzeyi, yerleşim yeri gibi özellikleri açısından farklılıklar taşısa da bu farklılığın önemli düzeyde olmadığı görülüyor (KSGM, 2010: 185-186).

Işık (2008), kadına yönelik şiddeti kadının fiziksel, cinsel, psikolojik ya da ekonomik olarak zarar görmesine, acı çekmesine yol açan ya da yol açabilecek olan her türlü baskı ve sıkıntı verici eylem ve ya tehdit olarak tanımlıyor. Işık'a göre kadına yönelik şiddet toplumsal cinsiyet rolleri ile doğrudan ilişkili. Bu ilişki ise kadınların bağımlı, denetlenen, erkeklerinde karar veren, denetleyen olmalarını öngörür. Kadına yönelik şiddet bir yanı sıra "kadınların kendilerine biçilmiş rollerini öğrenmelerini sağlayan, bir başka boyutuyla da kadınların hareket alanını sınırlandırarak ikincil kalmaya devam etmelerini sağlayan, yani onların kadın olarak denetlenmelerinde, denetimi sağlayan bir araç olarak toplumsal cinsiyet rejimi ile doğrudan bağlantılıdır (Işık, 2008: 50-51).

Fiziksel şiddetten cinsel şiddete

Subaşı ve Akın kadına yönelik şiddetin daha konsepsiyon (gebeliğin oluşması-döllenme) öncesi dönemde başladığını belirtiyor. Yazarlara göre şiddet; aile içinde sahip olunacak çocuğun kız çocuğu aleyhine belirlenmesi, kız bebeklerin öldürülmesi, kız çocuklarının cinsel istismarı, dövülmesi, çeyiz, başlık parası, namus cinayetleri, flörtte şiddet, evlilikte hırpalama, dayak, tecavüz, ekonomik ve psikolojik baskı, genital mutilasyon ve diğer cinsel organlara zarar verici uygulamalar, işyerlerinde ve diğer kurumlarda cinsel ve psikolojik şiddet, kadın ticareti, fahişeliğe zorlama, yaşlılıkta fiziksel, cinsel ve psikolojik saldırıya uğrama, cinayet kurban gitme şeklinde gerçekleşiyor (Subaşı ve Akın: 3). Yine erken yaşta evliliğe zorlama, kadın sünneti de şiddet biçimleri arasında yer alıyor. Kadınlar fiziksel, ekonomik, sözel, psikolojik, cinsel şiddete maruz kalıyor.

Fiziksel şiddet yumruklama, tokat atma, vurma, ısırma, çimdikleme, tekmeleme, saç çekme, itip kakma, yakma, boğazını sıkma, bir aletle vurma biçiminde gerçekleşiyor. Karşısındakine daha fazla zarar vermek için sopa, makas, bıçak gibi şeylerle saldırmak, üzerine soğuk su dökmek, çırılçıplak sokağa atmak, silahla tehdit etmek gibi yollara da başvurulabiliyor.

Ekonomik şiddet ise ekonomik özgürlüğü kısıtlama, eve para bırakmama veya çok az bırakma, sürekli hesap sorma, parayı kullanarak aşağılamaya çalışma biçiminde gerçekleşiyor. Kadının ev içi emeği karşılıksız kalırken, ekonomik olarak erkeğine bağımlı olmak durumunda olan kadınlar, ekonomik şiddeti "bir çaresizlik" duygusu içinde yaşıyorlar.

Hemen hemen her evde ve sıklıkla karşılaşılmasından dolayı çoğunlukla yok sayılan ve zaman zaman fiziksel şiddetten ağır izlerde bırakan bir diğer şiddet biçimi ise duygusal/sözel şiddet. Duygusal/sözel şiddet yıkıcı eleştiri, bağırma, alay etme, suçlama, isim takma şeklinde gerçekleşiyor (KSGM, 2011: 110-120).

Psikolojik şiddet ise küsmek, baskı uygulamak, intihar etmekle tehdit, çocukları uzaklaştırma, arkadaşlarınıza, ailenize sizinle ilgili yalanlar söyleme, onları görmenizi engelleme, güveninizi kırma, bilgi saklama, kıskançlık, gözdağı verme biçiminde yaşanıyor.

Kadınların açıklamaktan en çok çekindikleri şiddet biçimlerinden biri de cinsel şiddet. Cinsel şiddet istenmeyen cinsel davranışları yapmaya zorlama, istemediğiniz halde cinsel ilişkiye zorlama, cinsel yöneliminize bağlı davranışlarınızı değersizleştirme, taciz etme, cinsel ilişki sırasında güç kullanma yaygın cinsel şiddet biçimleri arasında yer alıyor.

Bununla birlikte kadınlar yaşadığı şiddeti kimse ile paylaşamıyor. Yaşadıkları şiddet konusunda kamusal destek alabileceklerine olan inançsızlık, çocuklar için katlanma, ailenin mahremiyeti ve şiddetinde toplumda bu mahremiyet içerisinde kabul edilerek normal görülmesi, ekonomik yetersizlikler gibi nedenler bunda önemli rol oynuyor. Şiddete maruz kalan kadınların ancak yüzde 8'i resmi kurumlara başvuruyor. Resmi kurumların şiddete çözüm üretebilme kapasitesi ise bir başka tartışma konusu.

Şiddet kadınların fiziksel ve ruhsal sağlığını tehdit ediyor:

Subaşı ve Akın, kadın olmaları nedeniyle uğradıkları şiddetin sonucu olarak kadınların sağlıklı yaşanacak yıllarının %5-%16'sını kaybettiğini belirtiyor. Kadına yönelik şiddet, kesik, kırık, iç organ yaralanmaları, organ kayıpları, kalıcı sakatlıklar, istenmeyen gebelikler, cinsel yolla bulaşan hastalıklara, düşüklere neden olabilmekte, şiddet gören kadınlarda kronik pelvik ve baş ağrılarına sık rastlanıyor. Yine depresyon, anksiyete, azalmış özbenlik, cinsel işlevlerde bozukluk, yeme problemleri, post travmatik stres bozukluğu, özürülük ve suçluluk duyguları görülüyor. Şiddet ölümcül sonuçlara da yol açabiliyor, kadınları intihara sürükleyebiliyor, cinayete kurban gitmesine neden olabiliyor, anne ölümlerini arttırıyor (Subaşı ve Akın: 7; Paksoy Erbaydar, 2008: 105).

Evlenmiş kadınların yüzde 24'ü maruz kaldığı fiziksel veya cinsel şiddet nedeniyle yaralanıyor. Bu yaralanmalar hayatlarında birçok kez yaşanıyor. Fiziksel ve cinsel şiddet yaşamış kadınların yüzde 33'ü hayatlarının bir döneminde intihar etmeyi düşünüyor (KSGM 2011: 186).

Kadına yönelik şiddete karşı mücadele:

Kadına yönelik şiddetin artan hızı ve kadın hareketinin yürütmüş olduğu etkin ve ısrarlı mücadele, şiddete karşı mücadele gerekliliğinin resmi ağızlardan dilendirmesine yol açmış olsa da gerek önleyici, caydırıcı gerekse koruyucu düzenleme ve uygulamalardan söz etmek pek de mümkün değil.

Kadınları erkek şiddetinden korumaya yönelik en önemli araçlardan biri olan kadın sığınma evleri yok denecek kadar az. Nüfusu 50 bini aşan belediyelerde sığınma evleri açması ve bu sayının 3 bin 800 olması gerekirken 2010 yılı itibariyle Türkiye'de SHÇEK, belediyeler, valilikler ve özel kuruluşlara ait 52 sığınma evi bulunuyor.

Işık, kadına yönelik şiddete karşı yürütülen mücadelede kamunun yürüttüğü faaliyetlerin toplumsal cinsiyet bakış açısına sahip olmadığını veya çok yetersiz düzeyde olduğunu işaret ediyor. Işık'a göre söz konusu uygulamalarda bakış açısının daha çok şiddete uğrayan kadınların mağduriyetinin giderilmesi, azaltılması ve toplum dışına çıkmaması ile sınırlı kaldığını belirtiyor. Toplumsal cinsiyet rolleri ile az da olsa bağ kuran uygulamalarda ise bağ kurma halinin toplumsal cinsiyet rollerinin şiddete yol açtığı şeklinde olduğunu belirtiyor. Sorunun kökenine inen, toplumsal cinsiyet rollerinin ortadan kaldırılmasına yönelik mücadele yürütülmesi gerektiğini savunan çalışmaların olması gerekliliğine işaret ediyor (Işık, 2008: 51).

Işık'ın da altını çizdiği gibi kadına yönelik şiddete karşı mücadelede şiddetin kaynağının toplumsal cinsiyet rollerine dayalı ayrımcılık olduğu ve şiddetin erkek tahakkümünün mekanizmalarından biri olduğunun bilince çıkarılması en temel yerde duruyor. Bu bakış açısıyla üretilen politika ve uygulamalar, ancak etkin bir mücadele yürütülmesini sağlayabilir.

Öte yandan ilk elden yapılması gereken önlemlerin bir kaçını şöyle sıralamak mümkün:

- Koruyucu hizmetlerin, kadın danışma evleri ve sığınma evlerinin yaygınlaştırılması
- Şiddete uğrayan kadınların başvuracakları ücretsiz sağlık merkezlerinin kurulması

- Sağlık hizmetlerinin sunumunda toplumsal cinsiyet farkındalığının yaratılması ve buna uygun hale getirilmesi
- Kadınlara şiddet uygulanması durumunda cezai yaptırımların ağırlaştırılması
- Ev içi emeği de görünür kılınarak tüm kadınların sosyal güvenceye kavuşturulması....

Son Not

Yazının kaleme alındığı günlerde basında "Sahurda Cinnet" haberleriyle bir cinayet haberi:

Karısına şiddet uygulamaktan cezaevinde yatan ve yeni tahliye olan 69 yaşındaki Ali İncebacak sahurda "yoğurt nedeniyle" tartıştığı 40 yıllık eşi 63 yaşındaki Kezban İncebacak'ı kafasına sandalye, çaydanlık ve vazo ile vurarak hunharca öldürmüştü...Kimi medya kuruluşu bu haberi çaydanlık, sandalye, vazo başlığı ile vermişti!!!

Bir diğer haber ise Manisa Turgutlu'da üç gün içerisinde intihara kalkışan, yaşları 7 ile 46 arası olan yedi kadına aitti.

KADINLAR KADIN CİNAYETLERİNE KARŞI 7 /24 NÖBETTE

Çeşitli kereler kocasının şiddetine maruz kalan ve bu durumu resmi kurumlara intikal ettirmesine rağmen "korunamayan" ve sokak ortasında kocası tarafından öldürülen Ayşe Paşalı'nın davasının görüleceği günlerde kadınlar kadın cinayetine karşı 7/24 nöbet tuttu. 11 Mayıs'ta başlayarak ülkenin birçok kentinde. Kadın hareketinin kadına yönelik şiddete karşı mücadelesi sürüyor. 1987'de örgütlenen dayağa karşı kadınlar dayanışma kampanyasından bugüne...Dayağa Karşı Kadınlar Dayanışma Kampanyası, kampanyalar döneminin ilk etkinliğiydi. Kampanya, Çorum'da bir hakimin verdiği kararı protestoyla başlamıştı. Bu davada, üç çocuklu bir kadın, dayak yediği için kocasından boşanmak için dava açmış, hakim ise "kadının sırtından sopayı, karnından sıpayı eksik etmeyeceksin" diyerek kadının talebini reddetmişti.

Kaynaklar

Işık, Nazik (2008) Kadına Yönelik Şiddet Konusunda İdeolojik Yaklaşımlar, 1. Kadın Sağlığı

Kongresi "Kadına Yönelik Şiddet" Kongre Kitabı içinde, Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi& Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Araştırma Merkezi.

Kadının Statüsü Genel Müdürlüğü (KSGM) (2010) Türkiye'de Kadına Yönelik Aile İçi

Paksoy Erbaydar, Nüket (2008) "Kadına Yönelik Şiddetin Sağlık Sonuçları ve Hekim Sorumluluğu", 1. Kadın Sağlığı Kongresi "Kadına Yönelik Şiddet" Kongre Kitabı içinde,

Türk Tabipler Birliği Merkez Konseyi& Hacettepe Üniversitesi Kadın Sorunları Uygulama ve Subaşı, Nüket ve Ayşe Akın "Kadına Yönelik Şiddet: Nedenleri ve Sonuçları".